

EL PENSAMENT MARIÀ I EL COP D'ESTAT DE PRIMO DE RIVERA

A l'anterior *Sessió d'Estudis Mataronins* va ser presentat un petit estudi sobre la posició política de la publicació catòlica mataronina *Lo Pensament Marià* en el primer terç del segle XX. Aquest treball és una mena de complement d'aquella comunicació, ja que s'ocupa de com aquesta publicació va tractar el cop d'Estat del general Primo de Rivera el 13 de setembre de 1923 a Barcelona.

Com ja vam explicar al començament de l'esmentat treball, *Lo Pensament Marià* va ser una publicació catòlica mariana mataronina fundada per Joan Baptista Parés el 1907, i que va sortir fins al començament de la Guerra Civil. Al llarg de la seva vida el periòdic va patir diversos canvis de nom i de periodicitat, però el fonamental de la seva línia periodística no va canviar substancialment. El 1923 el seu nom era el de *Pensament Marià de la Costa de Llevant* i sortia dues vegades per setmana.

Aquesta publicació mariana tenia una intenció més de comentari de notícies i esdeveniments religiosos o relacionats amb la religió que d'informació general. Així trobem que les notícies que publica sobre el cop d'Estat són poc nombroses, però molt interessants, més encara quan el tema és tractat en les editorials, que mostren clara i directament la posició del periòdic al respecte.

En el primer número del *Pensament Marià de la Costa de Llevant*, després del cop d'Estat, apareix en portada una editorial expressant l'opinió del diari sobre l'esdeveniment:

Editorial: *El cop d'Estat.*

(...) *No hi haurà persona sensata que deplori la desaparició de l'estat de coses precedent: i nosaltres no havien trobat en els nostres comentaris una base de coincidència amb un regisme funest i caduc; estava en la consciència de tothom que l'orgia no podia durar; era tal el divorci que hi havia entre la opinió i el governs, que la cosa pública era mirada, sinó amb freda indiferència, amb repulsió per tota persona que no tenia el 'modus vivendi'.*

Mes, llealment devem manifestar que la solució donada no creiem pas que hagi d'ésser definitiva: és una solució momentània, interina, passatgera; la continuació del present estat de coses seria tan funest, potser, com el mal

que sotja d'extirpar; els organismes militars no estan capacitats per a afrontar els problemes tan diversos i complexos que presenta la governació d'un Estat modern.

I aquesta interinitat el manifest de l'Exèrcit és el primer en reconèixer-la; (...)

L'us del rigor, fins extremat, pot donar en els actuals moments els seus fruits de purificació, de pacificació i benestar col·lectiu; però cal sempre que el bistrú sigui aplicat amb seny acuradíssim, (...).

Per això és molt difícil prejuijar sobre el resultat bo o dolent que pot donar el cop d'Estat que l'Exèrcit acaba de portar a cap: tot depen del cos doctrinal que aquest cop d'Estat porti en germen, i també que les possibilitats d'un resurgiment del país no estiguin ha esgotades.

El temps dirà... (1)

Com podem veure, es tracta d'una editorial bastant prudent que manifesta el seu recolzament al pronunciament militar en funció del desordre social precedent, que considera també útil l'*us del rigor, fins extremat* (...) perquè l'ordre social sigui restablert. Fins aquí el recolzament a l'Exèrcit és molt clar, però l'editorial l'acaba moderant en funció del *cos doctrinal que aquest cop d'Estat porti en germen* i de les possibilitats de regeneració de la societat.

Així doncs, el periòdic té una clara postura a favor del cop d'Estat, però a la vegada guarda la roba i condiona la continuïtat del seu recolzament en funció de la ideologia futura del nou règim. No obstant, una altra posició difícilment hagués pogut ser expressada, perquè des d'aquest número la publicació ha de passar la censura militar, com l'anuncia l'afegit que apareix en la resta dels números del 1923 amb lletres petites però gruixudes, generalment en la part inferior de les últimes pàgines, i que diu textualment *aquest número ha passat per la censura militar*.

Pocs dies després la publicació adopta una postura més compromesa i en l'editorial fa una crida als catòlics perquè col·laborin activament amb el nou règim polític, una vegada s'ha mostrat com a defensor d'una ideologia acceptable pel periòdic. Les principals frases de l'editorial són:

Editorial: Caldrà intervenir.

(...) Passats els moments d'estupefacció natural de la opinió, (...) ha pogut apreciarse que un corrent general de satisfacció ha esvaït els esperits, desvetllant esperances que semblaven adormides per a sempre.

(...) l'espesa boirada de anècdotes i 'chascarrillos' de (...) fa l'orientació difícilíssima en aquests moments decisius. Però en mig d'aquesta desorientació una orientació pot ésser sentada: l'intervenció de la gent honrada i laboriosa en la cosa pública es presentarà (...) ara, repetim-ho, la nostra intervenció, catòlics i demás aimats de la justícia, es presenta com un deure social ineludible. Quiscúm dels nostres homes il·lustres ha començat a donar en aquest moments una prova de serenitat i altitud de mires dignes de lloança. (...) En Puig (i Cadafalch) ha demostrat tenir una visió enlairada de la realitat i en els

moments actuals ha sapigut donar més importància a la qüestió de l'ordre social que no pas a la qüestió catalana: una Espanya regenerada sabrà millor comprendre i resoldre el problema de la diversitat ibèrica. (...) (2)

L'honradesa del nou règim ha estat confirmada i la col.laboració en la vida pública de la gent *honrada i laboriosa* es considera un deure social per als catòlics. Però el que més destaca en aquesta editorial és com anteposa el manteniment de l'ordre social a la resolució de la qüestió nacionalista catalana, exemplificant això amb l'actitud adoptada per en Puig i Cadafalch.

Expressa així la postura d'una part de la dreta nacionalista catalana ja manifestada en altres moments de tensions socials (com per exemple la Setmana Tràgica): quan la situació política fa perillar l'ordre social establert les reivindicacions nacionalistes es sacrifiquen al seu manteniment.

Després d'aquestes dues editorials en el 1923 gairebé no sortiran més notícies o comentaris sobre el nou règim polític dictatorial. No sabem fins a quin punt això va estar influït per l'acció de la censura militar prèvia, però, en principi, això no sembla un factor determinant, donat el suport que, almenys inicialment, el periòdic va donar al règim militar. La seva postura favorable en el moment del cop d'Estat, justificant la necessitat d'un acte de força, però a la vegada cautelosa, va convertir-se poc després en fermament partidària del nou règim militar en fer una crida a la seva col.laboració.

Emili Rodríguez i Escañuela

NOTES.

- 1.- *Pensament Marià de la Costa de Llevant*, núm. 593, 14-9-1923, p. 1.
- 2.- *Pensament Marià de la Costa de Llevant*, núm. 594, 18-9-1923, p. 1.